

Їхні подвиги відзначено орденами. Посмертно...

Ми продовжуємо розповідати про працівників міліції та воїнів Національної гвардії України, що поклали життя під час антитерористичної операції на теренах Донбасу й посмертно відзначені державними нагородами.

Указом Президента України від 31 жовтня 2014 р. депутат Кримської сільської ради, колишній помічник начальника – оперативний черговий Слов'яносербського районного відділу ГУМВС України в Луганській області майор міліції у відставці Геннадій Хитренко нагороджений орденом «За мужність» III ступеня (посмертно).

Історія життя й смерті Геннадія Дмитровича Хитренка вирізняється з-поміж багатьох біографій героїв, що полягли під час «неоголошеної війни» на Донбасі – адже йдеться про міліціонера, який на момент загибелі перебував на заслуженому відпочинку. Проте він був посмертно відзначений високою державною нагородою – нарівні з військовослужбовцями, резервістами та правоохоронцями...

Вручаючи орден сина торік 30 грудня батьку, Дмитру Івановичу, голова Луганської обласної державної адміністрації Геннадій Москаль зазначив: «Гадаю, ви будете берегти цю нагороду в пам'ять про сина, якого ви виховали справжнім патріотом України...». Ще одну – громадську – посмертну нагороду, Почесну відзнаку ВГО «Об'єднання ветеранів розвідки України» під час церемонії вручив батьку героя голова Луганської обласної організації ветеранів-розвідників Віктор Юмашев.

Геннадій Хитренко народився 2 серпня 1972 року в місті Тарбунари, що на Одещині. За кілька років родина переїхала до Ворошиловградської (нині – Луганської) області, де тоді саме розгорнулося будівництво різних сільськогосподарських та житлових об'єктів. Тож у селі Кримському Слов'яносербського району в батька Геннадія, професійного будівельника – виконроба, роботи справді було багато, його мати, Марія Тимофіївна працювала вчителем.

Вихований у скромній, працьовитій родині, після закінчення школи Геннадій Дмитрович пішов у доросле життя шляхом, звичайним для багатьох тодішніх сільських хлопців – понад рік працював у місцевому радгоспі помічником комбайнера та водієм, у листопаді 1990-го був призваний на строкову військову службу. Проїшовши курс підготовки в навчальному підрозділі, Геннадій обіймав посади командира відділення й заступника командира взводу в одній з частин дислокованої на Харківщині 48-ї мотострілецької дивізії спеціального призначення Комітету державної безпеки СРСР (варту пояснити, що ця дивізія, 1990-го ви-

ведена з території Чехословаччини, де вона перебувала у складі радянської Центральної групи військ, відповідно до рішення керівництва держави разом з іще кількома з'єднаннями ввійшла до складу новоствореного оперативного резерву голови КДБ).

На другому році служби молодому строковикові довелося стати свідком буремних історичних подій: під час серпневого путчу 1991-го його з'єднання перебувало в стані підвищеної бойової готовності, а вже за кілька днів «резерв КДБ» було скасовано, а 48-ту дивізію – підпорядковано штабу Київського військового округу. Незабаром пішов у небуття Радянський Союз, у січні 1992 р. Геннадій із більшістю однополчан присягнув на вірність народу незалежної України. Невдовзі йому довелося справою довести вірність цій клятві, ставши на захист Батьківщини зі зброєю в руках. Річ у тім, що в березні 1992-го 48-ту дивізію передали до складу Національної гвардії України і за кілька днів новоспечених гвардійців залучили до операції з прикриття придністровської ділянки державного кордону.

Нагадаємо, поблизу південно-західних рубежів України тоді

саме сягнуло піку протистояння між владою Молдови та прибічниками самопроголошеної «Придністровської Молдавської Республіки», яке в березні – липні 1992 р. переросло в запеклі бої. Нині є підстави проводити паралелі між трагедією на берегах Дністра і російським вторгненням в Україну 2014–2015 рр., адже в подіях братовбивчого «Придністровського конфлікту» проглядається перша спроба Кремля реалізувати на пострадянському просторі сценарій «гібридної війни» (що згодом повторилося ще в кількох «гарячих точках»). Згадаймо, наприклад, про істерію в московських ЗМІ на теми «звірств молдавських фашистів» та «захисту російськомовного населення», згадаймо про величезну кількість зброї та бойової техніки, які «невідомо звідки» з'явилися у формувань «придністровських ополченців» і про численних «казаків» та найманців, які потягнулися до району конфлікту, мов мухи на мед, згадаймо про втручання в бойові дії дислокованих у «ПМР» військових частин 14-ї армії, які чомусь перейшли під командування ЗС Росії, а згодом ще й набули статусу «миротворців»!..

Бог не дав Геннадію Хитренку власних дітей, мабуть, тому він дуже любив бавитися із дітьми своїх численних друзів...

Звісно ж, Геннадій Хитренко та тисячі інших воїнів української Нацгвардії тоді не мали змоги осягнути політичні хитросплетіння, що призвели до кровопролиття на території сусідньої країни, яку відділяла від України лише символічна межа кордону, донедавна – внутрішнього, адміністративного. Ставши на цьому рубежі, воїни НГУ з честю виконали складне завдання: локалізували конфлікт з українського боку, не допустили його поширення на свою мирну землю. Геннадій небагато розповідав рідним про тривожні дні, проведені впритул із чужою військовою, але відчувалося, що поchte й побачене там: гуркіт далекої канонади, безсонні ночі на блокпостах, очі переляканих біженців – залишило глибокий слід у його душі. А ще – пов'язало міцною солдатською дружбаю з багатьма однополчанами, що не перервалася і після того, як старший сержант Хитренко звільнився в запас... (До слова, його рідне з'єднання, у серпні 1992-го перейменоване в 6-ту дивізію НГУ, 2000-го було повернуто до складу Збройних сил України, його нащадком є 92-а окрема механізована бригада).

Невдовзі після повернення додому Геннадій Дмитрович вирішив продовжити службу вже як професійний правоохоронець, обійнявши у квітні 1993 р. посаду помічника дільничного інспектора міліції Слов'яносербського райвідділу. Поеднуючи службу із заочним навчанням,

Український прапор над Кримською сільською радою. Жовтень 2014 р.

З коханою дружиною

1998-го закінчив Стахановський гірський технікум, отримавши офіцерські погони, обійняв посаду ДІМ – і значну частину міліцейської кар'єри присвятив саме нелегкій роботі «на землі», у ролі сільського «шерифа».

Щирий і завжди відкритий для спілкування, принциповий і справедливий, він мав неабиякий авторитет серед земляків, які ще під час служби двічі обирали його депутатом Кримської сільської ради. За словами дружини, Наталії Олександрівни, до їхньої хати (яку, до речі, Геннадій Дмитрович роками перебував власними руками) вдень і вночі приходили люди, звертаючись до Хитренка зі своїми проблемами і як до міліціонера, і як до народного обранця: хтось просив сприяння у благоустрої вулиці або консультації з юридичних питань, хтось скар-

жився, що його обікрали або просяв «вплинути» на сусідів, які влаштували п'яний бешкет, досить частими були й скарги на поведінку пацієнтів розташованого в селі обласного протитуберкульозного диспансеру. І дільничний у будь-який час доби – вислуховував, радив, поспішав на допомогу.

Про його душевні та професійні якості найкраще говорить те, що й після того, як майор міліції Хитренко в листопаді 2010 р. звільнився у відставку, «народна стежка» до його оселі не заростала. Односельці продовжували бігти до нього по допомогу вже як до засновника й очільника місцевого громадського формування з охорони громадського порядку. По допомогу й пораду до нього часто зверталися і колеги, особливо – молоді працівники, нещодавно призначені дільничними, і Геннадій Дмитрович охоче ділився з ними досвідом та знаннями. Адже він, як і герой відомих радянських кінохитів міліціонер Аніскін, на «землі», де служив стільки років, знав кожну хату, кожного мешканця. Не раз разом з однопільчанами він допомагав міліціонерам патрулювати вулиці, затримувати злочинців, проводити слідчі дії...

Голова Луганської обласної організації ВГО «Об'єднання ветеранів військової розвідки України» Віктор Юмашев згадує Геннадія Хитренка як одного з найактивніших членів цієї громадської організації, внесок якого в роботу з молоддю, збереження та пропаганду військово-патріотичних традицій не раз відзначали захопленнями. Тривала й депутатська діяльність Геннадія Дмитровича, якій він приділяв багато сил та енергії. Одним із його останніх вчинків на громадській ниві було висунення своєї кандидатури на позачергові вибори голови сільської ради, призначених на 25 травня 2014 р. Проте ці вибори так і не відбулися – адже на Донбасі вже лунала стрілянина й лилася кров...

Морок війни накрав Кримське не одразу. День за днем обвалася, серед жителів посилювалася «розкол», особливо після того, як контроль над райцентром Слов'яносербськом встановив «казачий гарнізон» угруповання «Всевиликє військо Донське».

(Закінчення на стор. 12)

У родинному колі

(Закінчення. Початок на стор. 10–11)

Навряд чи хтось у Кримському краї за Геннадія Хитренка розумів, що відбувається й до якого страшного лиха ведуть сепаратисти. На Луганщині набрав сили кримінальний хаос – те, проти чого він боровся все своє свідоме життя. Відставний майор протидіяв як міг – насамперед, у розмовах з односельцями намагався заспокоювати пристрасті, пояснювати людям хибність «ідей» «ЛНР». Патріотичну позицію Геннадій Дмитрович підкріплював не лише словами, а й справами: разом із кількома однодумцями почав надавати допомогу українським військовослужбовцям та правоохоронцям, підвозячи на блокпости свіжий хліб, овочі та інші продукти, матеріали для обладнання укриттів. Він зізнавався дружині, що в нього серце крається за хлопців, які стали на захист України так, як колись він стояв на кордоні з Придністров'ям...

16–17 серпня 2014 р. силами батальйону патрульної служби міліції особливого призначення «Львів» у Кримському було проведено спецоперацію із зачистки села, під час якої сталися перестрілки, у яких три міліціонери дістали поранення (один із них, молодший сержант міліції Володимир Попович, 16 серпня помер у лікарні). Але згодом, користуючись відсутністю на той час чіткої «лінії розмежування», у Кримському знов почали з'являтися «казаци». Дехто з жителів, непокоячись про свою безпеку, вже тоді почав залишати село, а дехто – пішов в «ополченці».

Люди невдовзі відчули: теро-

ристична «влада» спирається, насамперед, на страх. Головною мішенню для залякування стали прибічники єдності України – зокрема Хитренку почали телефонувати, погрожуючи розправою. Він не ділився цим із рідними, як не розповідав і про те, що їздив до Лисичанська, цікавлячись порядком повернення на службу до Нацгвардії чи міліції (про це згодом батьку розповів його товариш). Наталя Хитренко дізналася про погрози, коли ввечері 28 серпня випадково почула розмову чоловіка з черговим «анонімом»...

Тієї ночі, пригадує Наталя Олександрівна, вона майже не спала й весь ранок проплакала від недобрих передчуттів. Але потім пішла на роботу, до місцевої школи – щоб готуватися до початку навчального року. Геннадій Дмитрович мав приїхати туди пізніше та привезти кімнатні квіти, які дружина-вчителька на літо забрала з класу додому. Але замість чоловіка до неї прийшли перелякані колеги: «Наталю, біжи додому: у вашій оселі стріляли...».

Про останні хвилини життя 42-річного Геннадія Хитренка достеменно відомо лише те, що кілька озброєних осіб у «камуфляжі» з відзнаками «ЛНР», під'їхавши до будинку депутата на автомобілі, увірвалися на його подвір'я й розстріляли господаря кількома пострілами з автомата. Залишаючи місце злочину, вбивці нахабно попередили місцевих жителів: мовляв, якщо хтось щось спробує «бовкнути», вони «вирізатимуть цілі родини»...

Безумовно, ця трагедія, а згодом – і участь у похованні колишнього міліціонера для багатьох

жителів Кримського стала чи не першим поштовхом до прозріння, коли стала очевидною сутність поборників «руського мира», їхнє справжнє обличчя. До 18 жовтня, коли село визволили українські військові та правоохоронці, таких прикладів було ще чимало. Зокрема, ще двоє місцевих жителів, батько й син, звинувачених «казацими» в підтримці єдності України, стали жертвами викрадення і звирячих торгун. Вибратися з бучегарні «ЛНР» їм вдалося лише заплативши чималий викуп, по крихтах зібраний родичами. А за місяць після загибелі Геннадія Хитренка до його подвір'я знов увірвалися «казаци» – цього разу для того, щоб заволодіти його автомобілем (дружина покійного майора після цього змушена була поїхати з села).

У селі було встановлено жорсткий окупаційний режим, головними ознаками якого стали запровадження «комендантської години», грабунки та інші безчинства нетверезих бойовиків, які вешталися вулицями, часто лякаючи людей безглуздою стріляниною в повітря. Сепаратисти навіть призначили «т.в.о. голови сільради» з числа своїх прихильників (наказ про це «командувача гарнізону» «казаци» покинули в одному з кабінетів, тікаючи з села), проте вони анітрохи не переймалися питаннями поновлення в населеному пункті принаймні видимості нормального життя – його ознаки з'явилися лише після того, як над Кримською сільрадою знов замайорів Державний прапор України, зокрема, місцевим жителям почали виплачувати заборговані за час окупації пенсії. Проте «руський мир» продовжував нагадувати про себе і протягом наступних місяців – постійними артилерійськими обстрілами, наслідком яких стали людські жертви і значні руйнування...

«Кримське – це Україна!» – цю фразу часто промовляв у розмовах з односельцями Геннадій Хитренко. За це, не злякавшись погроз, він віддав життя – вічна йому пам'ять! За це нині на підступах до села тримають оборону його захисники – бійці Національної гвардії України. До речі, з дозволу рідних Геннадія Дмитровича в його будинку нині розквартирований один із підрозділів, що захищають Кримське...

Підготував
Сергій КОВАЛЕНКО, «ІЗ»

Ось вона, наша висоточка. Ось там далі – пам'ятник героям, які обороняли цю висотку колись – від німецьких загарбників. А нині ми вже обороняємо її – від російських загарбників. Нічого, все буде нормально...

Коротке відео, зняте камерою смартфона. Кілька фраз, які, усміхаючись, промовляє український солдат. Наприкінці – бруствер окопу, на якому лежить його снайперська гвинтівка. Він знає, за що невдовзі вступить у бій, і знає – з КИМ. Він на своїй землі, він впевнений у собі й у своїх товаришах...

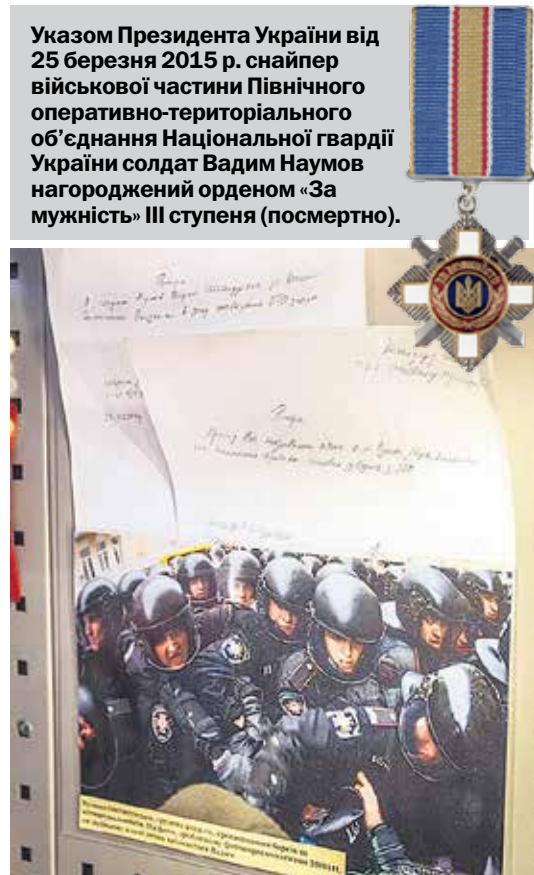
Ці кадри стали останніми в житті молодого українського воїна – за кілька годин того ж дня, 1 вересня 2014 р., 22-річний солдат Вадим Олександрович Наумов загинув смертю героя, відбиваючи напад переважних сил бойовиків-сепаратистів, які атакували блокпост Нацгвардії на мосту через річку Кальміус поблизу села Василівки Старобешевського району Донецької області. Згодом це відео ввійшло до документального фільму «Був такий хлопець», створеного об'єднанням «Вавилон'13» (його, до речі, можна переглянути в Інтернеті за посиланням

<https://www.youtube.com/watch?v=hU33RQIndhQ> – Авт.) разом з іншими відео- та фотодокументами, які збереглися на картці пам'яті телефона полеглої гвардійця.

«ІЗ» розповіла про трагічну долю Вадима Наумова в номері від 5 березня 2014 р. Нагадаємо, що Вадим – єдиний син у матері-вчительки, уродженець міста

Козятина, що на Вінниччині, випускник Бердичівського коледжу промисловості, економіки та права, колишній гітарист рок-групи «Агос» – навесні 2013-го був призваний на строкову військову службу, яку він проходив у лавах столичної окремої бригади спеціального призначення «Барс» внутрішніх військ МВС. Взимку 2013–2014 рр. брав участь

в охороні громадського порядку в Києві під час подій Революції Гідності. А в березні, вже як військовослужбовець Національної гвардії України (термін його служби був продовжений у зв'язку з оголошенням часткової мобілізації) – охороняв резиденцію экс-президента Януковича «Мезигір'я», потому – попросився на фронт...

Репорти Вадима з проханням направити його до АТО

Під час другого відрядження в район АТО в запеклому бою з бойовиками-сепаратистами Вадим зник безвісти. Як з'ясувалося згодом, він дістав смертельне поранення і його тіло «ополченці» випадково чи навмисно приховали з собою, забираючи з поля бою своїх загиблих. Після того, як активісти гуманітарної місії «Чорний тюльпан» відшукали тіло Вадима в одному з донецьких моргів, понад три місяці тривала процедура впізнання за тєстами ДНК, і зрештою герой з військовими почесними був похований у рідній землі...

20 травня, під час церемонії відкриття в Національному військово-історичному музеї України виставки, присвяченої протистоянню під час анексії Криму Російською Федерацією та «неоголошеній війні» на сході України, у присутності багатьох поважних гостей, серед яких було чимало бійців АТО, тимчасовий виконувач обов'язків командувача Національної гвардії України генерал-лейтенант Микола Балан вручив посмертну нагороду Вадима його матері, Інні Сергіївні.

Потому генерал Балан та заступник командувача НГУ по роботі з особовим складом генерал-майор Ярослав Сподар разом з Інною Наумовою оглянули виставку, в експозиції якої представлені фотографії Вадима, його особисті речі та два рапорти з проханням про направлення до району АТО...

Підготував
Сергій КОВАЛЕНКО, «ІЗ».
Фото **Андрія НЕКРАСОВА**

Генерал-лейтенант Микола Балан вручив посмертну нагороду солдата Наумова його матері Інні Сергіївні

На стенді – фотографія Вадима